

STM 1979:1

Cari Johansson 14.6.1911–7.2.1979

Av Ingmar Bengtsson

© Denna text får ej mångfaldigas eller ytterligare publiceras utan tillstånd från författaren.

Upphovsrätten till de enskilda artiklarna ägs av resp. författare och Svenska samfundet för musikforskning. Enligt svensk lagstiftning är alla slags citat tillåtna inom ramen för en vetenskaplig eller kritisk framställning utan att upphovsrättsinnehavaren behöver tillfrågas. Det är också tillåtet att göra en kopia av enskilda artiklar för personligt bruk. Däremot är det inte tillåtet att kopiera hela databasen.

Cari Johansson 14. 6. 1911—7. 2. 1979

Av Ingmar Bengtsson

Cari Johansson föddes den 14 juni 1911 i Ludvika. Kärlek till hembygden och starkt intresse för Dalarnas kultur bevarade hon livet ut.

1937 blev Cari Johansson fil.kand. i Stockholm efter studier bl.a. i musikhistoria för docenten Gunnar Jeanson. Följande år fick hon, efter bibliotekspraktik vid Oxford Public Library, anställning vid Kungl. Musikaliska akademiens bibliotek. Där hade licentiaten Gösta Morin några år tidigare utnämnts till chef (1933). Inte minst tack vare dessa båda nya krafter kom biblioteket fr.o.m. 1930-talet in i en ny aktiv uppbyggnadsperiod. Cari Johansson verkade

vid detta bibliotek till sin pensionering 1977, sedan 1966 som förste bibliotekarie, och hade under en lång följd av år huvudansvaret för bibliotekets rika samlingar av handskrifter och äldre musikalietryck.

I sällsynt hög grad kom tjänst och livsgärning att sammanfalla i Cari Johanssons tillvaro. Hon hade mångsidiga kulturella intressen, men forskning knuten till Sveriges bestånd av äldre musikaler blev hennes liv. Samtidigt fick hennes forskningsinsatser i allt högre grad internationell inriktning även där hon i viktiga hänseenden kunde repliera på i Sverige bevarat källmaterial. Det är inte för litet sagt att hon är en av de förhållandevis få svenskar, som gjort svensk musikforskning uppmärksam och uppskattad i utlandet.

Internationell uppmärksamhet rönt hon tidigast genom sitt monumentala arbete från 1955 om *French music publishers' catalogues of the second half of the eighteenth century* 1—2, där del 2 består av 145 dåtida katalogsidor i vackert facsimiletryck, del 1 av en lärd kommentar till dessa, jämte förlagshistoriker. Tre år senare utnyttjades detta arbete som avhandling för licentiatexamen vid Uppsala universitet.

Alltsedan grundandet år 1953 av Svenska sektionen av AIBM fungerade Cari Johansson som dess sekreterare. Omkring 1960 var förarbetena för svensk medverkan i det gigantiska källlexikonet Répertoire international des sources musicales (RISM) färdiga. Ekonomiska resurser erhöles för den första perioden från Knut & Alice Wallenbergs stiftelse, senare från svenska staten. 1961 kunde arbetet igångsättas, och det hade från början varit givet att det skulle ledas av Cari Johansson och förläggas till akademibibliotekets lokaler. Som medarbetare fick hon yngre musikforskare, vilka under hennes säkra ledning fick en värdefull skolning på hög nivå. Vad hon och hennes medhjälpare här uträttade blev ganska snart förebildligt för motsvarande verksamhet i andra länder.

Cari Johansson ville inte låta sig nöja med att på bästa sätt utföra vad den internationella RISM-centralen önskade. Hon visste sedan länge att källmaterialet — både i vårt land och annorstädes — innehöll många anonyma verk, resp. verk med tvivelaktiga auktorsangivelser. Både av detta och andra skäl pläderade hon i RISM-sammanhang ivrigt för att man på något sätt skulle komplettera kataloguppgifterna med tematiska incipits. Så sker ännu inte i de publicerade RISM-katalogerna, troligen främst av ekonomiska skäl. För det svenska arbetets vidkommande genomdrev hon emellertid upprättandet av en lappkatalog för sådana incipits (varvid hon mycket aktivt medverkade i de diskussioner, som föregick utformandet av kodningssystemet Numericode). Innan hon lämnade RISM-verksamheten hade denna incipit-katalog vuxit ut till bortåt 60.000 temata, och åtskilliga viktiga identifikationer av anonyma verk utförts. Så skedde både inom verksamhetens egen ram och som led i service åt utländska forskare. Det sistnämnda var en uppgift, som Cari Johansson städse var angelägen om, och som hon kunde fullgöra förträffligt tack vare sina stora språkkunskaper. Så sent som vid AIBM-kongressen i Mainz 1977 pläderade hon för incipitkodning på internationell basis (se kongressrapporten i Fontes 1978:1; bidraget upplästes i Mainz av Anna-Lena Holm).

Bland de förlagskataloger, som bevarats från 1700-talet, hör de från det hol-

ländska förlagshuset J. J. & B. Hummel till de viktigare. Inom AIBM var man ett stycke in på 1960-talet helt enig om att uppgiften att publicera och kommentera dessa kataloger borde anförtros åt Cari Johansson. (Konkurrens förelåg med en holländsk forskare.) 1972 utgavs arbetet, *J. J. & B. Hummel. Music-publishing and thematic catalogues* i tre delar. Följande år försvarade hon detta verk som gradualavhandling i Uppsala och utnämndes något senare till docent i musikvetenskaplig dokumentation. Samma år invaldes hon till ledamot av Kungl. Musikaliska akademien. Redan tidigare hade hon blivit stödjande ledamot av Gustaf Adolfs akademien, Uppsala.

Bland hennes övriga skrifter märks en uppsats om Mazers samling i MAB (STM 1951), en annan om Patrik Alströmers musikaliensamling (STM 1961, festskriften till C.-A. Moberg), vidare studien Något om de äldre samlingarna i Kungl. Musikaliska akademiens bibliotek, i volymen Svenska musikperspektiv (1971, utgiven med anledning av akademiens 200-årsjubileum), samt den eleganta lösning på ett länge dryftat identifikationsproblem avseende Pergolesi felaktigt tillskrivna concertini, som framlades i uppsatsen From Pergolesi to Gallo by the Numericode system (STM 1975:2).

Inför pensioneringen såg Cari Johansson hoppfullt fram mot att få ägna sin tid mera odelat och fritt åt forskningsuppgifter. Den förhoppningen stäcktes tragiskt nog redan i sin linda av den långvariga sjukdom med tillstötande komplikationer, som den 7 februari 1979 ändade hennes liv.

Många är de musikmänniskor och musikforskare, både inom och utom vårt land, som kommer att bevara Cari Johansson i ljusst minne. De minns hennes stora hjälpsamhet och ständiga beredvillighet att ställa sina omfattande kunskaper till förfogande. De minns också hennes rakryggade etiska integritet och hennes blick för vad människor innerst inne går för. Vad hennes adepter i RISM-arbetet särskilt lärde sig uppskatta var hur hon kunde förena stränga krav på saklighet och noggrannhet med gott kamratskap, varm medmänsklighet och befriande humor. Och just sådan är den bild vi alla bevarar, som fått uppleva Cari Johansson som kollega och vän.